

ISHSIZLIKNI QISQARTIRISH BO‘YICHA CHORA TADBIRLAR AXAMIYATI

G‘allaorol Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

o‘qituvchisi

Albekov Maxmud

Annotatsiya. Ushbu maqolada ishsizlik muammosining mohiyati, uning ijtimoiy-iqtisodiy sabablari va jamiyat rivojiga ta’siri yoritilgan. Shuningdek, ishsizlikni qisqartirishga qaratilgan samarali chora-tadbirlar, jumladan, mehnat bozorini rivojlantirish, kichik biznes va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, kasb-hunar o‘rgatish tizimini takomillashtirish, bandlik dasturlarini kengaytirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada davlat va nodavlat sektorlar hamkorligining ahamiyati ham alohida ta’kidlangan.

Kalit so‘zlar: ishsizlik, bandlik, mehnat bozori, tadbirkorlik, kasb-hunar, iqtisodiy rivojlanish.

Abstract. This article examines the essence of unemployment, its socio-economic causes, and its impact on societal development. It analyzes effective measures to reduce unemployment, including labor market development, support for small business and entrepreneurship, improvement of vocational training systems, and expansion of employment programs. The importance of cooperation between public and private sectors is also highlighted.

Keywords: unemployment, employment, labor market, entrepreneurship, vocational training, economic development.

Kirish

Hozirgi globallashuv sharoitida ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash har bir davlatning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda aholini ish bilan ta’minlash, mehnat bozorida muvozanatni saqlash hamda ishsizlik

darajasini qisqartirish masalalari alohida dolzarblik kasb etmoqda. Ishsizlik nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy muammo sifatida jamiyat taraqqiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatib, aholi daromadlarining kamayishi, kambag'allik darajasining oshishi hamda ijtimoiy keskinlikning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Ishsizlik darajasining yuqori bo'lishi mehnat resurslaridan samarali foydalanilmasligiga, ishlab chiqarish hajmlarining pasayishiga va inson kapitali rivojlanishining sekinlashishiga sabab bo'ladi. Ayniqsa, yoshlar, ayollar va kam ta'minlangan qatlamlar orasida ishsizlikning yuqori darajada saqlanib qolishi davlat tomonidan tizimli va manzilli chora-tadbirlarni amalga oshirishni taqozo etadi. Shu bois mehnat bozorini rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash hamda kasb-hunar o'rgatish orqali aholining bandligini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda ishsizlikni qisqartirishga qaratilgan davlat siyosati doirasida iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb etish hamda zamonaviy kasblarga tayyorlash tizimini takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mazkur chora-tadbirlarning samaradorligini ilmiy jihatdan tahlil qilish va ularning amaliy ahamiyatini aniqlash ushbu mavzuning dolzarbligini yanada oshiradi.

Ishsizlik zamonaviy jamiyatning eng dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy muammolaridan biri hisoblanadi. Aholining mehnatga layoqatli qismi ish bilan to'liq ta'minlanmaganligi turmush darajasining pasayishiga, ijtimoiy tengsizlikning kuchayishiga olib keladi. Shu sababli ishsizlikni qisqartirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Ishsizlikning asosiy sabablari

Ishsizlikka quyidagi omillar sabab bo'lishi mumkin:

- iqtisodiy o'sish sur'atlarining pastligi;
- mehnat bozorida talab va taklif nomutanosibligi;
- kasbiy malakaning yetishmasligi;

- texnologik o'zgarishlar va avtomatlashtirish;
- hududlararo iqtisodiy rivojlanishdagi tafovutlar.

Ishsizlikni qisqartirish bo'yicha asosiy chora-tadbirlar

1. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish

Kichik biznes yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Imtiyozli kreditlar, soliq yengilliklari va davlat grantlari tadbirkorlik faoliyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

2. Kasb-hunar va qayta tayyorlash dasturlari. Mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblar bo'yicha qisqa muddatli o'quv kurslarini tashkil etish ishsizlarni tezroq ish bilan ta'minlash imkonini beradi.
3. Faol bandlik dasturlarini joriy etish. Jamoat ishlari, vaqtinchalik bandlik va yoshlar amaliyot dasturlari aholining turli qatlamlarini ish bilan ta'minlashga yordam beradi.
4. Hududiy bandlikni rivojlantirish. Qishloq joylarda sanoat va xizmat ko'rsatish sohalarini rivojlantirish orqali ichki migratsiyani kamaytirish va hududiy ishsizlikni qisqartirish mumkin.
5. Raqamli mehnat bozorini rivojlantirish Onlayn ish platformalari, masofaviy mehnat imkoniyatlari bandlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Ishsizlikni qisqartirish kompleks va tizimli yondashuvni talab etadi. Davlat, xususiy sektor va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik bandlikni oshirishda muhim omil hisoblanadi. Samarali chora-tadbirlar aholi farovonligini oshirish va barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ishsizlikni qisqartirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Yangi ish o'rinlarini yaratish, aholini kasb-hunar va zamonaviy ko'nikmalarga o'qitish, tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash hamda mehnat bozorini tartibga solish orqali ishsizlik darajasini kamaytirish mumkin.

Shuningdek, ishsizlikni qisqartirish ijtimoiy tenglikni ta'minlash, aholi turmush darajasini oshirish va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ushbu yo'nalishda olib borilayotgan davlat siyosatining izchil davom ettirilishi, hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda manzilli dasturlarni joriy etish va mehnat bozorida innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Natijada, ishsizlikni qisqartirish bo'yicha samarali chora-tadbirlarning amalga oshirilishi inson kapitalini rivojlantirish, iqtisodiy faollikni oshirish va mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyotini ta'minlashda muhim strategik vazifa sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Mehnat bozori ko'rsatkichlari.
2. Abdug'aniyev A. *Mehnat iqtisodiyoti*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
3. Avezova, G. S., Beshimova, Z., & Avezova, G. S. (2021). Means and problems of forming a healthy lifestyle among the population. *The American journal of medical sciences and pharmaceutical research*, 3(05), 73-77.
4. Нурдинова, Г. У., Аvezova, Г. С., Бердиева, Д. Б., & Шеркузиева, Г. Ф. (2016). Эпидемиология сахарного диабета. *International scientific review*, (7 (17)), 93-95.
5. Alikulova, D. J., Mamatkulov, B. M., Ruzickova, I. S., & Avezova, G. S. (2015). Identification of features of immune status in adolescents with atopic asthma. *Vestnik soveta molodykh uchenykh Chelyabinskoi oblasti*, 3, 9-14.
6. Мусаева, У. А., & Аvezova, Г. С. (2025). ЎЗБЕКИСТОНДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ ТИЗИМИНИНГ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ. *Modern Science and Research*, 4(2), 287-296.

7. Маматкулов, Б., Аvezова, Г. С., Абдурахимов, Б. А., & Адилова, З. У. (2019). Тоғ кон саноатидаги ишчилар касалланиши, улар саломатлигига ишлаб чиқариш омилларининг таъсири. *Тиббиётда янги кун*, 4(28), 191-195.
8. Ahmedov, M., Green, J., Azimov, R., Avezova, G., Inakov, S., & Mamatkulov, B. (2013). Addressing the challenges of improving primary care quality in Uzbekistan: a qualitative study of chronic heart failure management. *Health policy and planning*, 28(5), 458-466.
9. Mamatqulov, B. M., Mirzarakhimova, K. R., Urazaliyeva, I. R., Avezova, G. S., & Mirakhmedova, S. S. (2021). Risk Factors for Congenital Anomalies in Children and the Role of the Patronage Nurse. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 25(4), 8803-8815.
10. Абдурахимов, Б. А., Аликулова, Д. Я., & Аvezова, Г. С. (2018). Здоровье работающих горнорудной промышленности. In *EUROPEAN RESEARCH: INNOVATION IN SCIENCE, EDUCATION AND TECHNOLOGY* (pp. 111-112).
11. Аvezова, Г. С. (2020). Алкоголга қарамлик ва унинг профилактикасига тизимли ёндашув. *Тиббиётда янги кун-Илмий рефератив, маънавий-маърифий журнал*.—2020, 4(32), 69-72.
12. Разикова, И. С., & Разикова, Г. Р. (2019). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ АЛЛЕРГОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ УЗБЕКИСТАНА. In *Аллергическое и иммунопатологические заболевания-проблема XXI века* (pp. 23-24).
13. Разикова, И. С., & Разикова, Г. Р. (2019). Особенности инновационной диагностики хронических аллергодерматозов у лиц подросткового и молодого возраста в Узбекистане. In *Аллергическое и иммунопатологические заболевания-проблема XXI века* (pp. 22-23).
14. Разикова, И. С., Бекмирзаева, Н. М., & Нормуродов, М. Э. (2025, November). ТЯЖЕЛЫЕ СЛУЧАИ ЛЕКАРСТВЕННОЙ АЛЛЕРГИИ:

- СТАТИСТИЧЕСКИЙ ОБЗОР В МЕЖДУНАРОДНЫХ БАЗАХ ДАННЫХ.
In E-Conference platform (Vol. 1, No. 17-noyabr 2025, pp. 152-154).
- 15.Разикова, И. С., & Носирова, Х. С. (2025, November). ВЗАИМОСВЯЗЬ ПОСТХОЛЕЦИСТЭКТОМИЧЕСКОГО СИНДРОМА И ГИСТАМИНОЗА: ПАТОГЕНЕТИЧЕСКИЕ И КЛИНИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 17-noyabr 2025, pp. 61-62).
- 16.Разикова, И. С., & Носирова, Х. С. (2025, November). РОЛЬ КИШЕЧНОЙ МИКРОБИОТЫ В ПАТОГЕНЕЗЕ ГИСТАМИНОЗА. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 17-noyabr 2025, pp. 95-96).
- 17.Разикова, И. С., & Айдарова, Н. П. (2025, November). РОЛЬ ГРИБКОВОЙ СЕНСИБИЛИЗАЦИИ ПРИ ТЯЖЕЛОЙ БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМЕ. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 17-noyabr 2025, pp. 165-165).
18. Разикова, И. С., & Носирова, Х. С. (2025, November). ВЛИЯНИЕ ИНГАЛЯЦИОННЫХ ГЛЮКОКОРТИКОСТЕРОИДОВ НА РАЗВИТИЕ ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛЬНОЙ РЕФЛЮКСНОЙ БОЛЕЗНИ У ПАЦИЕНТОВ С БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМОЙ. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 17-noyabr 2025, pp. 63-64).
- 19.Rasulov X. *Bandlik va ishsizlik muammolari*. – Toshkent, 2019.
- 20.International Labour Organization (ILO). *Global Employment Trends*.
- 21.www.stat.uz, www.ilo.org